

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S3

Beslutande	Föredragande	Justerat
Vicelantråd Camilla Gunell	Vattenbiolog Mikael Wennström	Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.	Beslut
-----------------	--------

Nr 136

Stöd till vatten- och avloppsplan för Åland

ÅLR 2015/11619

281 S3

Lagtinget beslöt i andra tilläggsbudget för 2015 att anslå 100.000 euro för att bland annat användas för att understöda projekt för framtagande av en VA-plan för Åland i samarbete med Ålands Vatten Ab. Anslaget kan också användas som nationell medfinansiering i Central Baltic projekt inriktade på avlopp eller åländska projekt inriktade på avlopp med syfte att uppnå minskade näringsutsläpp, ökad återföring av näringsämnen till jordbruket och utökat samarbete i avlopps- och vattenförsörjningsfrågor.

Framtagandet av en VA-plan för Åland ingår som en av åtgärderna i Vattenåtgärdsprogram grundvatten, sjöar och kustvatten 2016-2021 som fastslogs av Ålands landskapsregering hösten 2015. Åtgärdens syfte är att ta fram en långsiktig plan för hållbar vattenförsörjning och behandling av avloppsvatten. Planeringen behöver enligt åtgärdsprogrammet beakta bland annat ökade renings- och miljökrav, åldrad VA-infrastruktur inklusive behov av utbyggda och förbättrade reningsverk samt ledningsnät. Aspekter som effekter av klimatförändringen och ökat kretslopp bör beaktas. Arbetet med VA-planen ska ledas övergripande av landskapsregeringen i samarbete med övriga berörda aktörer. Utgående från åtgärdsprogrammet inklusive inkomna remiss svar specificerades innehållet i planen i en översikt av arbetet med en VA-plan – se **bilaga 1 S0315E64**.

Ålands Vatten Ab har inkommit med en projektplan med förslag till tidtabell och prioriteringar för arbetet med en VA-plan – se **bilaga 2 S0315E64**. Ålands Vatten Ab har enligt projektplanen beredskap att påbörja arbetet under förutsättning att landskapsregeringen beviljar medel.

Beslut

Landskapsregeringen beslutar bevilja 100.000 euro till Ålands vatten Ab som stöd till arbete med en VA-plan för Åland i enlighet med **bilaga 1 S0315E64** och **bilaga 2 S0315E64**.

Arbetet påbörjas i januari 2016 och slutförs i december 2017, då en slutlig VA-plan överlämnas till landskapsregeringen. Mellanrapporter pre-

senteras för landskapsregeringen i september 2016 och i februari 2017.

Stödet utbetalas i tre rater. Den första raten om 35.000 euro utbetalas under december 2015, den andra raten om 35.000 euro utbetalas mot projektredovisning senast under oktober 2016 och tredje raten om 30.000 euro utbetalas mot projektredovisning senast under mars 2017.

Landskapsregeringen avser att inom kort tillsätta en styrgrupp för arbetet.

Landskapsregeringen avser även att sammankalla en referensgrupp för det övergripande arbetet med vatten och avloppsfrågor på Åland.

Översikt av arbetet med en VA-plan för hållbar vattenförsörjning och hållbar hantering av avloppsvatten och dagvatten

Landskapsregeringens roll

- sammankalla och leda samråds- och samarbetsgrupp för VA-sektorn på hela Åland
- koordinera, finansiera och leda arbetet med VA-plan, som ska innehålla:
 1. plan för hållbar avloppsvattenhantering
 2. plan för hållbar hantering av dagvatten
 3. plan för hållbar dricksvattenförsörjning

Vid arbetet med planerna ska effekter av klimatförändringen och behovet av kretsloppsanpassning beaktas

Plan för hållbar avloppsvattenhantering

Innehåll:

A. Behov av reningsverk (del av förnyelseplan)

- klargöra behovet av utbyggnad av reningsverk, inkl. tidtabell för detta
- klargöra kommunernas framtida av produktion av och behov av leverans av avloppsvatten inkl. ett klargörande av vilka områden som ska ingå i kommunalt ordnad avloppsvattenhantering och vilka områden som ska ordna hanteringen på annat sätt (denna punkt är ganska stor och kan brytas ut som en separat punkt i planen)
- klargöra alternativ till leverans av avloppsvatten till reningsverk (se även punkt F)
- planera utbyggnad av reningsverk
- klargöra konsekvenser
 - o [klargöra uppgifter, ansvar, kostnader, finansiering]

B. Behov av ledningsnät (del av förnyelseplan)

- kartläggning av ledningsnät och pumpstationer
- klargöra behovet av utbyggnad, ombyggnad och reparationer, inkl. tidtabell för detta
- klargöra konsekvenser
 - o [klargöra uppgifter, ansvar, kostnader, finansiering]

C. Utbyggnad och tillsyn av enskilda avlopp

- kartläggning av enskilda avlopp [register och kartor]
- framtagande av tillsynsvägledning
- beskriva möjligheter till samarbete och samordning kommunal och landskapsnivå
- förtydliga lagstiftning (se punkt D)
- klargöra konsekvenser
 - o [klargöra uppgifter, ansvar, kostnader, finansiering]

D. Förtydliga lagstiftning och regelverk

- klargöra möjlighet till avloppsavgifter och finansiering

- klargöra riktlinjer och krav vid tillsyn av enskilda avlopp
- fastställa av riktvärden för dagvatten

E. Klargöra möjligheter till finansiering

- avgiftsfinansiering
- finansieringsstöd
- samordning med landskapsandelar

F. Möjligheter till kretslopp

- Undersöka möjlighet till återföring av näringsämnen till kretslopp (markförbättring, skogsbruk, jordbruk)
- klargöra konsekvenser
 - o [klargöra uppgifter, ansvar, kostnader, finansiering]

Plan för hållbar hantering av dagvatten

Innehåll:

- klargöra omfattning och behov av hantering och rening av dagvatten
- klargöra behovet av omhändertagande, utbyggnad, ombyggnad och reparationer, inkl. tidtabell för detta
- fastställa av riktvärden för dagvatten (se även D ovan)
- klargöra konsekvenser
 - o [klargöra uppgifter, ansvar, kostnader, finansiering]

Plan för hållbar dricksvattenförsörjning

Innehåll:

A. Tillgång till råvatten

- o Klargöra behov av nya vattentäkter och reservvattentäkter (se även punkt C)
 - Sjöar
 - Grundvatten
 - Klargöra realistiska alternativ

B. Skyddet av dricksvattentäkter

- i. Infoplan (utvärdering och vid behov revidering)
- ii. Tillsynsplan (utvärdering och vid behov revidering)
- iii. Revidera lagstiftning (se punkt C)
- iv. Revidera befintliga vattenskyddsplaner
- v. Utarbeta nya vattenskyddsplaner för dricksvattentäkter
- vi. Vid behov utarbeta vattenskyddsplaner för reservvattentäkter

C. Förtydliga lagstiftning och regelverk

- a. Klargöra ersättningsfrågor vid skydd av dricksvattentäkter
- b. Vid behov förtydliga regelverket för verksamheter vid vattentäkter (jordbruk, skogsbruk, bosättning)
- c. Förtydliga kraven på kostnadstäckning (finansiering via avgifter och/eller skatter?)

D. Rening och distribution av dricksvatten (del av förnyelseplan)

- a. Klargöra omfattning och behov av utbyggnad av kvalitetshöjning på rening och drift
- b. Klargöra möjligheter till samarbete

Parallellt och samordnat med detta arbete:

X. Förbättra beredskapen gällande dricksvattenförsörjning

XX. Förbättra samhälls- och detaljplanering gällande dricksvattenförsörjning samt hantering av avloppsvatten och dagvatten

ÅLANDS VATTEN AB 1 december 2015**Hållbar VA-plan för hela Åland.**

Förslag till tidtabell och prioriteringar för att utföra uppdraget inom ÅTGÄRD 2 i Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten 2016-2021. Innehållet i planen kompletteras, och justeras vid behov, i samråd med styrgruppen.

Ålands Vatten Ab har beredskap att påbörja arbetet under förutsättning att finansieringen är ordnad. Tidsåtgången beräknas som ett heltidsuppdrag för en person från och med januari 2016 till december 2017. År 1 (2016) fokuseras på kartläggning av nuläget och att ta fram förslag på prioriterade åtgärder. År 2 (2017) ägnas åt mer långsiktiga förslag och åtgärder.

Mellanrapporter presenteras Ålands landskapsregering inom september 2016 och februari 2017. VA-planen i sin helhet presenteras Ålands landskapsregering inom december 2017.

Ålands Vatten Ab anhåller om 100.000 euro för att genomföra uppdraget varav högst 5.000 euro avsätts för styrgruppens omkostnader.

ÅR1:**Avloppsvattenhantering.**

Reda ut behovet av framtida reningskapacitet, vilka alternativa lösningar är möjliga och vilka geografiska områden skall ingå i en eller flera gemensamma lösningar.

Kartläggning och dokumentation av ledningsnätet och pumpstationer. Analysera behovet av nya ledningar och kompletteringar av befintliga för att minska riskerna för bräddningar särskilt invid känsliga områden. Förslag på ett gemensamt övervakningssystem.

Kartlägg befintliga register för enskilda avlopp i kommunerna och ta fram grunder till att bygga upp ett komplett register för att följa upp enskilda avlopp och ett modernt regelverk kring detta.

Förslag på ett gemensamt kontrollsystem inom ramen för ett utökat samarbete.

Ta fram förslag på metoder och åtgärder för att förhindra inläckage av dagvatten i avloppsledningsnätet. Förtydliga dagens regelverk så att likvärdiga och hållbara krav ställs på alla berörda parter gällande hanteringen av avloppsvattnet.

Analysera nya krav på rening av inkommande avloppsvatten och vilka investeringar och åtgärder som krävs för detta.

Ge en tidtabell för genomförandet av dels akuta men även långsiktiga åtgärder.

Dricksvatten.

Klarlägg vilka ytvattentäkter som skall skyddas för framtiden inklusive en säkrad tillgång till reservvatten.

Kartlägg befintliga ledningsnät och pumpstationer mm. Analysera behovet av nya ledningar och komplettering av befintliga ledningssystem hela vägen från vattenverk till kund. Gå igenom och analysera hela reningsskedjan med tanke på säkerhet, kvalitet och nya krav på reningsåtgärder. Ge förslag på ett uppdaterat regelverk så att likvärdiga och hållbara regler gäller för samtliga berörda som ansvarar för hanteringen av dricksvattnet. Regelverket skall bli mer tillgängligt så att kunden vet vad som kan förväntas av en dricksvattenproducent.

I arbetet skall utgångspunkten vara en helhetslösning för hela Åland. Ge en tidtabell för genomförandet av dels akuta men även långsiktiga åtgärder.

ÅR2:**Avloppsvattenhantering.**

Ta fram förslag på platser där kontrollerad bräddning av avloppsvatten kan ske i ett akut läge.

Se över och ge förslag på ny lagstiftning inom verksamhetsområdet. Uppdatera förutsättningarna för kretslopp och möjligheten att återföra näringsämnen.

Dagvatten.

En långsiktig plan för att hantera dagvatten innehållande riktvärden och förslag på hållbar hantering. Vilka generella krav kan ställas vid anläggning nya hårdgjorda ytor mm.

Dricksvatten.

Skyddet av vattentäkterna och reservvattentäkter. Omvärldsanalys och förslag på nya krav på åtgärder inom vattenskyddsområden. Ett förslag till gemensam och uppdaterad plan kring beredskap vid ett nödläge.

Akuta ledningsbrott, avgrävda ledningar se över vilka åtgärder och regelverk som krävs för att förebygga att det inte händer (detaljplanering mm).

Se över och ge förslag på ny lagstiftning inom verksamhetsområdet.

Klimatpåverkan.

Analys av vad som kan komma att ske på Åland med tanke på väder- och klimatförändringar. Vilka möjliga åtgärder krävs för att säkra upp att verksamheten kan bestå även framåt i tiden.

Ekonomi.

Analysera de ekonomiska konsekvenser av att planen förverkligas men även en analys av kostnader som uppstår om inget görs. Red ut olika möjligheter till finansiering, speciellt för nya projekt med ny inriktning mot hållbara mål.

VD Christian Nordas